

Pleonazmi u časopisu *Storybook*

Težnja informaciji koja „bolje zvuči” i privlači čitateljstvo te nedostatak jezičnoga znanja nerijetko dovode do pojave pleonazama u publicističkome stilu hrvatskoga standardnog jezika. Riječ *pleonasmus* grčkoga je podrijetla, a znači ‘imati napretek, obilovati čime’. U *Enciklopedijskome rječniku lingvističkih naziva* (1969.) Rikard Simeon pleonazam definira kao „retorički postupak koji se temelji na dodavanju i nagomilavanju odvijajući se podjednako na planovima jezičnoga izraza i sadržaja”.

U članku *Pleonazmi u hrvatskome standardnom jeziku* Lane Hudeček, Kristiana Lewisa i Milice Mihaljević, objavljenome 2011. u *Raspravama: Časopisu Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje*, pleonazmima iz prikupljenoga korpusa pristupa se s pomoću formalnih, sintaktičkih i semantičkih kriterija. Autori pleonazme određuju kao „zalihost izražajnih sredstava koja se upotrebljavaju za prijenos leksičkoga ili gramatičkoga značenja iskaza”. Navode da je najopćenitiji pojam povezan s pleonazmom pojam zalihosti ili redundancije. Nadalje, razmatraju razliku između pleonazma i tautologije, što je odnos utemeljen na sinonimiji, tj. u istome se izričaju pojavljuju sinonimi (*složen i kompleksan*). Razlikuju se neosviješteni i stilski pleonazam. Neosviješteni je pleonazam stilska pogreška i standardnojezični problem, a stilski je pleonazam osviješten, namjeran i svrstava se u stilске figure.

Kao ni drugi funkcionalni stilovi, ni publicistički stil nije lišen ni stilskih ni neosviještenih pleonazama. Iako publicistički stil teži ponajprije objektivnosti i sažetosti, suvišnih riječi ima u obilju, ponajprije pridjeva i priloga. Oni se dodaju imenicama, glagolima i pridjevima, no često se udvaja ista riječ. Ta će se tvrdnja pokazati na primjeru pleonazama u jednome broju tromjesečnoga ženskog časopisa *Storybook*. Donijet će se podatci i o tome koliko su pronađeni pleonazmi česti u *Hrvatskome mrežnom korpusu* (hrWaC), kojemu je pristupljeno s pomoću *Sketch Enginea*. Ti se podatci odnose na sve tekstove u korpusu, odnosno na tekstove različitih stilova.

Proučavanjem tekstova u časopisu *Storybook* primijećeno je da su najčešće pleonastične konstrukcije *pridjev + imenica*, *prilog + glagol* i *prilog + pridjev*.

Konstrukcija *pridjev + imenica*

<i>pridjev + imenica</i>	Primjer iz časopisa <i>Storybook</i>	Kako treba biti i zašto
međusobna suradnja	Njihova međusobna suradnja urodila je plodom.	Njihova suradnja urodila je plodom. <i>Objašnjenje:</i> Suradnja uključuje najmanje dva sudionika.
mrtvački lijes	Nije dopustio da otvore suprugin mrtvački lijes .	Nije dopustio da otvore suprugin lijes . <i>Objašnjenje:</i> Lijes je sanduk u kojemu se pokapa mrtvac. Može se reći <i>mrtvački sanduk</i> , <i>mrtvački kovčeg</i> , no ne i <i>mrtvački lijes</i> .
krajnji ekstrem	Make up doveden je do krajnjeg ekstrema ekspresija teške životne drame.	<i>Make up</i> doveden je do ekstrema ekspresija teške životne drame. <i>Objašnjenje:</i> Umjesto riječi <i>ekstrem</i> možemo upotrijebiti riječ <i>krajnost</i> te je očito da se ne može reći <i>krajnja krajnost</i> .
slavni <i>celebrity</i>	Popisu slavnih celebrityja koji koriste dnevne kreme njemačkog brenda organske kozmetike Dr. Hauschka pridružila se i Vanessa Paradis.	Popisu celebrityja koji se koriste dnevnim kremama njemačke marke organske kozmetike Dr. Hauschka pridružila se i Vanessa Paradis. <i>Objašnjenje:</i> Ako je netko <i>celebrity</i> , znači da je slavan.

Od pleonazama navedenih u ovome radu najviše potvrda u *Hrvatskome mrežnom korpusu* pronađeno je za pleonazam *međusobna suradnja* (2762 primjera). Izraz *međusobna suradnja* nije nužno pleonastičan, npr. rečenica *Njihova suradnja urodila je plodom*. izvan konteksta ne upućuje na to da je ta suradnja međusobna, odnosno moglo se misliti i na suradnju s trećom osobom. Dakle, broj primjera u kojima je izraz *međusobna suradnja* pleonastičan, bitno je manji od navedenoga.

Ostali navedeni primjeri nemaju u njemu mnogo potvrda. *Mrtvački lijes* pojavljuje se u 23, a *krajnji ekstrem* u 20 rečenica. *Slavni celebrity* potvrđen je u 13 rečenica.

Konstrukcija *pridjev i pridjev*

<i>pridjev i pridjev</i>	Primjer iz časopisa <i>Storybook</i>	Kako treba biti i zašto
poznat i slavan	Jesu li djeca poznatih i slavnih omadijana čarobnim privilegijem zapravo zakinuta?	Jesu li djeca poznatih/slavnih omadijana čarobnim privilegijem zapravo zakinuta? <i>Objašnjenje:</i> I pridjev <i>slavan</i> i pridjev <i>poznat</i> ukazuju na to da je riječ o osobi o kojoj se mnogo zna u javnosti.
složen i kompleksan	Tehnologija iza te metode vrlo je složena i kompleksna .	Tehnologija iza te metode vrlo je složena/kompleksna . <i>Objašnjenje:</i> Internacionalizam <i>kompleksan</i> sinoniman je pridjevu <i>složen</i> u značenju 'koji je krajnje zamršen'.
poman i pažljiv	Pomnim i pažljivim odabirom muškarci otkrivaju transformativne moći parfema.	Pomnim/Pažljivim odabirom muškarci otkrivaju transformacijske moći parfema. <i>Objašnjenje:</i> Pridjev <i>pažljiv</i> sinoniman je s pridjevom <i>poman</i> u značenju 'koji prati s pažnjom, zanimanjem'.

Pleonastična pridjevna koordinacija *poznat i slavan* u *Hrvatskome mrežnom korpusu*, pojavljuje se u 918 rečenica. Pridjevi *složen i kompleksan* pojavljuju se u 60 rečenica, *savršen i idealan* u 39, a *poman i pažljiv* u samo četiri rečenice.

Konstrukcija *prilog + glagol*

<i>prilog + glagol</i>	Primjer iz časopisa <i>Storybook</i>	Kako treba biti i zašto
međusobno razgovarati	Moramo međusobno razgovarati s ljudima o temama koje su doista važne.	Moramo razgovarati s ljudima o temama koje su doista važne. <i>Objašnjenje:</i> Glagol <i>razgovarati</i> uključuje najmanje dva sudionika (ako nije naglašeno da se razgovor vodi sa samim sobom).
potpuno preokrenuti	Uspon društvenih mreža potpuno je preokrenuo taj svijet.	Uspon društvenih mreža preokrenuo je taj svijet. <i>Objašnjenje:</i> Ako je što preokrenuto, radnja koja je do toga dovela u potpunosti je provedena. Inače bi se reklo je što djelomično preokrenuto.

Pleonastična konstrukcija *prilog + glagol* ima mnogo više potvrda u *Hrvatskome mrežnom korpusu* od pridjevnih sveza. *Međusobno razgovarati* pojavljuje se u 440 rečenica, a *potpuno preokrenuti* u 224 rečenice. Stoga možemo zaključiti da su to česti pleonazmi.

Konstrukcija *prilog + pridjev*

prilog + pridjev	Primjer iz časopisa <i>Storybook</i>	Kako treba biti i zašto
prethodno naveden	Prethodno navedeni film osvojio je publiku.	Navedeni film osvojio je publiku. <i>Objašnjenje:</i> Navedeno je ono što je čemu prethodilo, odnosi se na prethodno.
trenutačno aktualan	Čak i mogu preusmjeriti pažnju javnosti o raznim trenutačno aktualnim temama.	Čak i mogu preusmjeriti pažnju javnosti o različitim aktualnim temama. <i>Objašnjenje:</i> Ako je što aktualno, znači da se trenutačno događa.
uspješno zaustavljen	Starenje je uspješno zaustavljeno .	Starenje je zaustavljeno . <i>Objašnjenje:</i> Ako je što zaustavljeno, podrazumijeva se da je zaustavljanje bilo uspješno. Inače bi se reklo da nije zaustavljeno ili da je djelomično ili polovično zaustavljeno.

Od navedenih primjera pleonastičnih pridjeva i priloga u *Hrvatskome mrežnom korpusu* najčešći je primjer *prethodno naveden*, koji je potvrđen u čak 1426 rečenica. *Trenutačno aktualan* pojavljuje se u 193 rečenice, a najrjeđi je pleonazam *uspješno zaustavljen*, koji se pojavljuje u 30 rečenica.

Postavlja se pitanje zašto se pleonazmi pojavljuju u publicističkome stilu hrvatskoga standardnog jezika. Ponajprije je riječ o manjku jezičnoga znanja, autori ne znaju vješto izbjeći prazninu u sustavu ili ono što namjeravaju napisati nisu dobro osmislili. Osim toga taj funkcionalni stil nerijetko traži senzacionalizam, što „efektniju” informaciju, pa je dio pleonazama vjerojatno uveden i svjesno. Pleonazmi su u suprotnosti s težnjom za jezičnom ekonomijom, tj. težnjom da se sa što manje riječi jasno iskaže kakva informacija. Uporabom više riječi autori smatraju da će biti precizniji, no zapravo nerijetko samo opterećuju tekst, pa time i čitatelja.